

Ekonomiutskottet

Statsrådets klimatårsberättelse 2025

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets klimatårsberättelse 2025 (B 16/2025 rd): Ärendet har lämnats till ekonomiutskottet för eventuellt utlåtande till miljöutskottet. Tidsfrist: 3.10.2025.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljöråd Magnus Cederlöf, miljöministeriet
- industriråd Juhani Tirkkonen, arbets- och näringsministeriet
- forskningsprofessor Raisa Mäkipää, Naturresursinstitutet
- ordförande Jyri Seppälä, Finlands klimatpanel
- enhetschef Ari Nissinen, Finlands miljöcentral
- utvecklingsdirektör Juha Turkki, Climate Leadership Coalition ry
- ledande expert Janne Peljo, Finlands näringsliv rf
- ekonom, klimatpolitisk expert Petteri Haveri, Finsk Energiindustri rf
- ledande expert Pia Björkbacka, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- jord- och skogsbruksministeriet
- kommunikationsministeriet
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Bioenergi rf
- Kemiindustrin KI rf
- Skogsindustrin rf
- Teknologindustrin rf.

Utlåtande EkUU 32/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter för bedömningen

Klimatårsberättelsen har lämnats sedan 2019 och bestämmelser om utarbetandet av den finns i klimatlagen (423/2022). Genom klimatårsberättelsen förelägger statsrådet årligen riksdagen uppgifter om utvecklingen av utsläpp och upptag av växthusgaser och en bedömning av hur tillräckliga åtgärderna är för att uppnå målen samt om det finns behov av ytterligare åtgärder. Syftet med berättelsen är emellertid inte att specificera vilka ytterligare åtgärder som behövs. Klimatårsberättelsen ska innehålla uppgifter om genomförandet av klimatplanen på medellång sikt och klimatplanen för markanvändningssektorn.

Berättelsen har varje år utvecklats i en mångsidigare riktning, framför allt utifrån de utvecklingsbehov som framkommit i samband med riksdagsbehandlingen. I klimatårsberättelsen behandlas också övergripande åtgärder samt varierande teman. I den berättelse som nu granskas behandlas övergripande åtgärder i mindre utsträckning än under tidigare år, eftersom de behandlas mer ingående i den klimatplan på medellång sikt som lämnas till riksdagen. Som varierande teman behandlas klimatförändringarna och hälsan samt kostnaderna för passivitet.

Ekonomiutskottet har i sina tidigare utlåtanden (t.ex. EkUU 37/2021 rd — B 18/2021 rd, EkUU 1/2024 rd — B 18/2023 rd och EkUU 26/2024 rd — B 16/2024 rd) särskilt betonat bedömningen av hur optimala styrmedlen är och vilka ekonomiska konsekvenser de har, den internationella klimatpolitiken som helhet och koldioxidhandavtrycket. Dessa bedömningar utgör en bakgrund och utgångspunkt också för bedömningen av den aktuella berättelsen.

Utsläppsutvecklingen, målen för klimatpolitiken och behovet av ytterligare åtgärder

Under 2024 minskade de totala utsläppen (markanvändningssektorn inte medräknad) jämfört med föregående år. Utsläppen inom utsläppshandelssektorn minskade avsevärt, 14 procent, jämfört med året innan. Också utsläppen inom ansvarsfördelningssektorn minskade. De överskred dock den kvot som fastställts för Finland för 2024. Enligt snabbestimatet låg nettoutsläppen inom markanvändningssektorn 2025 på 13,5 Mt CO₂-ekv.

Finlands totala utsläpp exklusive markanvändningssektorn uppgick till 38,8 Mt CO₂-ekv. år 2024 och minskade med 2,3 Mt CO₂-ekv. jämfört med år 2023. Efter år 2005 har de totala utsläppen exklusive markanvändningssektorn minskat med totalt 31,1 Mt CO₂-ekv., det vill säga 44 procent. Det är en genomsnittlig minskning på ungefär 3 procentenheter per år. Nettoutsläppen, det vill säga de sammanlagda utsläppen och sänkorna inom alla sektorer, inklusive markanvändningssektorn, uppgick till 52,3 Mt CO₂-ekv. och de minskade med 0,8 Mt CO₂-ekv. jämfört med 2023. De har i genomsnitt legat på 50,7 Mt CO₂-ekv. mellan åren 2005 och 2024.

Den nationella klimatlagen innehåller mål om hur utsläppen ska minska fram till 2030, 2040 och 2050 jämfört med 1990 års nivå. För att utsläppsminskningsmålet för 2030 ska nås krävs det att de totala utsläppen är högst 28,7 Mt CO₂-ekv 2030 och 14,4 Mt CO₂-ekv 2040. I lagen finns dessutom inskrivet att Finlands mål är att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Ytterligare åtgärder som är viktiga för att nå målen enligt klimatlagen och

Utlåtande EkUU 32/2025 rd

EU-åtagandena är energi- och klimatstrategin samt den nya Kaisu-planen, som båda utarbetas för närvarande och ska lämnas till riksdagen under 2025.

Klimatårsberättelsen ger en tydlig helhetsbild av utsläppsutvecklingen, uppnåendet av målen och klimatpolitiken. Av årsberättelsen framgår att Finlands åtgärder för att minska utsläppen har gett resultat. Samtidigt framgår dock att det sannolikt behövs ytterligare åtgärder för att nå klimatlagens mål om att minska utsläppen med 60 procent 2030 och 80 procent 2040 samt att vara koldioxidneutralt 2035. Enligt det politiska scenario som finns till hands är det dock möjligt att klimatlagens mål om minskade utsläpp 2030 och 2040 nås om man beaktar lösningar som baserar sig på avskiljning av koldioxid. I synnerhet osäkerheten inom markanvändningssektorn och omvandlingen av sektorn till en utsläppskälla medför dock betydande utmaningar för Finlands klimatpolitik.

I fråga om ytterligare åtgärder och påverkan av klimatpolitiken på EU-nivå understryker utskottet fortfarande, liksom i tidigare utlåtanden, att det är viktigt att utgå från principerna om marknadsvillkor, teknikneutralitet och kostnadseffektivitet. Utskottet betonar särskilt utsläppshandelns betydelse som ett kostnadseffektivt och verkningsfullt klimatpolitiskt styrmedel som redan har haft en central roll i den snabba utvecklingen av den finländska omställningen till ren energi. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att man ser till att de nationella klimatåtgärderna är tillräckliga, riktade och effektiva och att man beaktar både klimatet och ekonomin samtidigt som man fäster vikt vid behovet av att stävja kostnaderna i vardagen och trygga näringslivets konkurrenskraft.

Ekonomiutskottet fäster kritisk uppmärksamhet vid att klimatårsberättelsen inte innehåller någon sådan heltäckande bedömning av konsekvenserna och kostnadseffektiviteten som skulle göra det möjligt att få en helhetsbild av de politiska åtgärdernas kostnads- och konkurrenskraftseffekter. Samma problem med den sektorspecifika strukturen och granskningen gäller också EU:s klimatpolitik som helhet. Ekonomiutskottet välkomnar dock att man i berättelsen har granskat åtgärdernas kostnadseffektivitet särskilt i fråga om trafiken och även på ett allmänt plan kostnaderna för passivitet.

Investeringar och Finlands konkurrensfördel

Sakkunniga som utskottet hörde lyfte fram aspekterna som gäller investeringar i omställningen till ren energi. Den pågående omställningen innebär omfattande investeringar i ren energi och teknik, samtidigt som klimatutsläppen minskar. Finland kan erbjuda en stabil och konkurrenskraftig investeringsmiljö som i synnerhet främjas av utbudet av ren el samt en forsknings-, utvecklings- och innovationspräglad omgivning. Utskottet betonar att det för den gröna omställningen också i fortsättningen är viktigt att trygga tillgången till ren, förmånlig och leveranssäker elenergi och att detta bör beaktas också i det kommande lagstiftningsarbetet. Det förutsätter samtidigt långsiktig och förutsägbar politisk styrning och smidiga tillståndprocesser. Det är också motiverat att i klimatårsberättelsen följa utvecklingen av förutsättningarna för investeringar i omställningen till ren energi.

Ekonomiutskottet har redan i sina tidigare utlåtanden tagit fasta på koldioxidhandavtrycket. Det är viktigt att de utsläppsminskningar som den finska exporten har bidragit till i andra länder har

Utlåtande EkUU 32/2025 rd

beaktats i klimatårsberättelsen. Enligt resultaten av projektet Kolhandavtrycket för Finland uppgick koldioxidhandavtrycket från den finska exporten till mellan 13 och 23 miljoner ton koldioxid år 2019, beroende på i vilket land de produkter som ersätts med export antas ha sitt ursprung. Enligt utskottet är det beklagligt att det inte finns någon uppskattning av nivån på koldioxidhandavtrycket för 2024. Trots de metodologiska och praktiska utmaningar som hänför sig till beräkningen är det viktigt att man systematiskt följer också ökningen av koldioxidhandavtrycket och ställer upp mål som stöder de positiva klimateffekterna och Finlands export.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Vilhelm Junnila saf
vice ordförande Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Timo Harakka sd
medlem Miapetra Kumpula-Natri sd
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
ersättare Ville Kaunisto saml
ersättare Hanna Laine-Nousimaa sd.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.